

Велин Петров
ГЛАВНИТЕ И МАЛКИТЕ БУКВИ
В БЪЛГАРСКАТА *РАЗГОВОРНА*
РЕЧ В ИНТЕРНЕТ

Velin Petrov

UPPERCASE AND LOWERCASE LETTERS
IN BULGARIAN *COLLOQUIAL SPEECH*
ON THE INTERNET

Abstract: The Bulgarian language used in social media, forums, messaging platforms, etc. is clearly assuming characteristics that bring it closer to colloquial speech. This article analyzes some interesting tendencies in the use of uppercase and lowercase letters in the speech of Internet users. The variety of functions of these letters demonstrates that, for native speakers of Bulgarian, their use is a means to compensate for the lack of a number of non-linguistic components that spoken language originally utilizes to achieve expressiveness and, simultaneously, dynamism and naturalness.

Keywords: Bulgarian language, uppercase letters, lowercase letters, colloquial speech, Internet.

Българският език, който се използва от интернет потребителите в социалните мрежи, във форумите, в платформите за съобщения, все по-отчетливо придобива характеристики, които ни дават основание да го обособим като писмен вариант на разговорната реч. На пръв поглед, водещ в оформянето и развитието на тази нова форма на българския език е стремежът (съзнателен или несъзнателен) за максималното доближаване на езика до характеристиките на устната реч – *непринуденост, непосредственост, икономичност, експресивност*. Много от съпътстващите особености на устната реч, като жестикулация, мимики, гримаси и ин-

тонация, в писмената разговорна реч се изразяват с помощта на все по-разнообразните анимирани *емотикони*; чрез възможността в някои интернет платформи за допълнително отбелязване на настроението и емоционалното състояние на *говорещия*; а също и с т.нар. *гифове* или *гифчета* (от абревиатурата GIF – Graphics Interchange Format). Те представляват графични изображения на лого, на анимация или на съвсем кратък видеоклип, посредством които може да се покаже определена емоция или отношение от страна на адресанта. Невинаги обаче в интернет комуникацията всичко това е достатъчно, за да успее пишещият да изрази себе си по начин, който е напълно изчерпателен в неговите представи. Функцията на главните и малките букви има все по-забележима роля в българската писмена разговорна реч. Макар и да не съществуват кодифицирани норми за употребата на главни и малки букви, можем да открием няколко по-важни тенденции в употребата им в интернет комуникацията¹.

Източниците на примерите в изследването са предимно форуми или коментарни рубрики на известни интернет страници², които са избрани на случаен принцип; социалната мрежа

---

¹ В своята книга „Езикът в интернет“ М. Грозева се спира и на въпроса за графичното оформление, когато прави „графостилистичен анализ“ на българския и на немския език в „коментарния блог“ (Грозева 2011: 71–75). В изследваните от авторката блогове са открити следните употреби на главни и малки букви: главни букви, които означават крещене, свързано със силни отрицателни или положителни емоции, като протест, възмущение или възхищение, удивление; главни букви като сигнал за внимание; написани погрешно главни или малки букви в резултат на неволно допуснати грешки (Грозева 2011: 71–75).

² Сред анализиранияте форуми и анонимни (в най-голямата си част) коментарни рубрики под новинарски материали в интернет, под блогърски статии или под клипове в платформи за видеосподеляне са популярните страници www.dnes.bg, www.vesti.bg, www.gong.bg, www.sportal.bg, www.lentata.com, www.dnevnik.bg, www.24chasa.bg, www.bnr.bg, www.offnews.bg, www.actualno.com, <https://e-vestnik.bg/>, www.hotarena.net, www.dariknews.bg, www.youtube.com, www.vbox7.com, www.blog.bg, www.autoblog.bg и др. Освен изброените сайтове обект на из-

Facebook (фейсбук страници, фейсбук групи, статуси и коментари на фейсбук потребители); също така и други по-малко популярни сред българите социални мрежи (например Instagram, Google+); наша лична кореспонденция в платформените или междуплатформените мобилни приложения за изпращане на съобщения, като Facebook Messenger, Viber, WhatsApp, Snapchat, Signal и др. Кореспонденцията чрез електронни писма, която първоначално беше включена в проучваните източници на примери, не е взета под внимание в крайния вариант на изследването поради редица условности, отнасящи се до този вид комуникация, които я отделяват от разговорната реч в интернет.

Употреба на главни букви

1. Класическа употреба на главни букви

Що се отнася до правилата за използването на главни и малки букви в т.нар. *нетикет*, е добре известно, че употребата само на главни букви е равностойна на крещене, говорене на висок тон, а често текстът, написан само с главни букви, се отъждествява дори с проява на вербална агресия. Това е една от най-познатите функции на главните букви в интернет комуникацията. Можем да я наречем *класическа употреба на главни букви*. Такава откриваме в следната разгорещена дискусия под снимка на студенти и преподаватели от откриването на една от учебните години във

следване са и официалните страници на тези сайтове във Facebook, които нерядко са много по-посещавани, а новините им са значително по-коментирани от тези в същинските страници. Т.е. социалната мрежа Facebook е посредник между читателите и страницата, който осигурява много по-голяма аудитория за съответния сайт. Също така при някои от новинарските портали коментарните рубрики са деактивирани съзнателно, което означава, че читателите им могат да изказват мнение единствено във фейсбук страницата на конкретния източник. Друга особеност, която трябва да бъде отбелязана, е, че в коментарните рубрики на същинските страници пишещите читатели могат да бъдат напълно анонимни или да се представят с неверни имена, докато в коментарите във фейсбук страниците на новинарските сайтове пишещите в повечето случаи са представени с истинските си имена и лица, защото използват реалните си фейсбук профили, когато пишат коментари или статуси.

Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, публикувана на страницата на специалност *Българска филология* във Facebook³:

G. A.: „Като гледам как са развлечени...2–3 имат вид. Този факултет беше лицето на ВТУ!“ <...>

V. P.: „Другарко А., как няма да Ви помнят! Та Вие, както казах, сте неотразима! Да не Ви казвам само какво лъха от Вашите коментари... спирам с комуникацията с Вас! Последно само ще Ви предупредя в качеството си на администратор на тази фейсбук страница **ДА НЕ СИ ПОЗВОЛЯВАТЕ ПОВЕЧЕ ПОДОБНИ МАЛОУМНИ КОМЕНТАРИ, ЗАСЯГАЩИ СТУДЕНТИ, ДОКТОРАНТИ, ПРЕПОДАВАТЕЛИ И СЛУЖИТЕЛИ НА ВЕЛИКОТЪРНОВСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ!!!**“

M. I.: „G. A. Ще си позволя да наруша нормалния тон. Вие сте ненормална, с твърде високо его, и подозирам, че освен това имате и някакви психически отклонения :D“

G. A.: „M. I. ,споря с неадекватен и за разлика от Вас, не губя контрол и не си позволявам подобни обиди **КЪМ НИКОГО!** Квалифицирате се сам!“

G. A. „V. P. писането с главни букви е равно на крещене! Засягам тези на снимката! Преподавателите си ще уважавам до гроб!“

2. Прагматична употреба на главни букви

Не са малко потребителите, които при писане в интернет използват само главни букви, без да знаят, че това би могло да се възприеме от другите като крещене. Тези потребители пишат текстовете си изцяло с главни букви най-вече с цел да придадат по-голяма яснота на текста и да осигурят по-лесен начин за про-

---

³ Навсякъде в примерите, които са посочени в статията, са изцяло запазени оригиналният правопис, пунктуацията, графическото оформление (интервали между буквите и знаците, подчертаване на шрифта, италик и др.). В най-голямата част от примерите е запазена анонимността на авторите, като са посочени само инициалите им, защото между личността на автора и същността на примера не е налице никаква по-специална зависимост.

читане на написаното от тях. Тази функция може да бъде определена като *прагматична употреба на главни букви*. Тук можем да добавим и две разновидности на *прагматичната употреба на главни букви*, които са свързани:

а) със схващането на някои пишешци, че така написаното от тях ще изпъкне, ще привлекат по-голямо внимание към своите изказвания и няма да останат незаслужено незабелязани, защото текстът им би се слял с този на другите хора, които в интернет комуникацията използват главни и малки букви или пишат само с малки букви;

б) с представата у някои потребители, че с използването само на главни букви, когато авторът на текста не е напълно сигурен дали определени думи се пишат с главна, или с малка буква, пишещият ще успее да прикрие своето незнание. Това е похват, наподобяващ използването на латиница и цифри вместо букви от някои потребители, когато пишат на български език, за да маскират своята осъзнато по-ниска езикова култура.

Поначало писането само с главни букви в „българския“ интернет не се приема никак положително без значение от същината на написаното. Употребата само на главни букви в текста се възприема от повечето интернет потребители като натрапчива, дразнеща и често пъти дори като неуместна. Затова не са малко форумите, коментарните рубрики под новини, снимки, клипове, фейсбук групите, фейсбук страниците и пр., в които употребата само на главни букви се заклеява по категоричен начин. Така например в коментарния блок на електронния еквивалент на една от най-известните и големи български книжарници стоят следните правила за публикуване на коментар относно някое от продаваните в книжарницата заглавия:

„Ще бъдат допускани само мнения свързани с конкретния продукт или автор.

Ще бъдат изтривани мнения:

1. Съдържащи обидно или нецензурно съдържание
2. Написани само с главни букви
3. Написани на латиница

4. Съдържащи, препратки към други сайтове.“⁴

В „устава“ за членуване във фейсбук групата „Къде във Велико Търново? Въпроси свързани с града“ наред със строгите правила от рода на „Не заключвайте коментирането на публикациите си Администратор ще се намеси при словесна агресия възможно най-скоро“ откриваме и „Пишете на кирилица и грамотно! Постове с над 2 правописни грешки няма да се допускат, както и с главни букви“.

Подобно отношение се изразява от някои потребители в коментари под новини, нямащи нищо общо с езикови въпроси или с препоръки относно езиковата култура. Например в коментар под новина, свързана с най-известния по света български инфлуенсър Лазар Ангелов, в популярна интернет страница за спортни новини, където един от читателите с псевдоним Тайсън е написал изцяло с главни букви много дълъг и доста язвителен коментар за въпросната влиятелна личност⁵, друг читател на име Вълка казва за злостния текст на Тайсън следното: „Готин коментар, само ако и не беше с главни букви“.

Негативното отношение към писането само с главни букви е толкова голямо, че явлението много често се поставя наравно

---

⁴ <https://g.helikon.bg/> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

⁵ Тайсън (Гост): „ЧОВЕКА ЛАЗАР АНГЕЛОВ СЕ ПРЕДСТАВЯ ЗА НАТУРАЛЕН СПОРТИСТ.УВИ МНОГО СЕ ЗАЛЪГВА ЧЕ МУ ВЯРВАТ ВСИЧКИ.ИНАЧЕ СИ ИСКАРВА ПАРИТЕ С ТЯЛОТО СИ И ЗА ДА Е РЕНТАБИЛЕН НА ПАЗАРА КАТО ИНФЛУЕНСЪР ТРЯБВА ДА Е КОНКУРЕНТЕН А ЗА ДА Е ТАКЪВ НЯМА КАК ДА НЕ ИЗПОЛЗВА СТЕРОИДИ.В ДНЕПНО ВРЕМЕ ОБАЧЕ СЕ НАПЪЛНИ С ТАКИВА КАТО ЛАЗАР... ТОЙ УЦЕЛИ ТОЧНИЯТ МОМЕНТ В ТОЧНОТО ВРЕМЕ... СЕГА ИМА МНОГО ПО ДОБРИ МОМЧЕТА ОТ НЕГО КОИТО НЕ СЕ ПРОДАВАТ ТАКА УСПЕШНО.ПРОСТО СТАНА МАСОВО ЯВЛЕНИЕ,И ВЕЧЕ НЕЗНАМ КАКЪВ ТРЯБВА ДА СИ ЗА ДА СЕ КОТИРАШ И УСПЯВАШ... ЛАЗАР ПОВЕЧЕ ПРИЛИЧА НА ФИТНЕС ПИЧ ОТКОЛКОТО НА БОДИБИЛДЪР.“ <https://www.sportal.bg/news.php?news=869741> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

с приеманата от мнозина като най-голямата заплаха от началото на по-масовото навлизане на интернета в живота на българите, а именно използването на латиница, когато се пише на български език. Също така според някои потребители писането само с главни букви е опасност, съпоставима с неграмотността, на която бива противопоставян появяващият се на приливи и отливи стремеж на някои интернет потребители да се пише *грамотно*, какъвто и смисъл да се влага в това понятие. Прави впечатление, че няма подобно крайно отношение към употребата само на малки букви, т.е. ако използваш главни и малки букви или само малки букви, в това няма нищо лошо, но ако използваш само главни букви, рискуваш написаното от теб в най-добрия случай да получи неодобрението на околните или да бъде изтрито от някой строг администратор, пазител на българския език в онлайн пространството.

3. Стилистична употреба на главни букви

Съществува и друга функция на главните букви. Тя е свързана с поставянето им в началото на определени думи или изцяло изписани с главни букви отделни думи вътре в изречението. Целта на това е да се подчертае значимостта на конкретни понятия или да се акцентира върху тези думи, които се явяват ключови или много важни за изказването според неговия автор. Използването на подобни главни букви прилича на една от стилистичните употреби на главни букви в книжовния език. По-точно, когато при изписването на съществително нарицателно име, на друга част на речта или на словосъчетание се използва начална главна буква (без да е взет под внимание морфологичният принцип), за да се изрази специално отношение към нещо или някого, например *Борбата между Доброто и Злото в живота на Човека е вечна*. Нерядко с главни букви в интернет комуникацията се изписват и думите, върху които пада логическото ударение. Подобна употреба откриваме в следните примери:

(1) „Джери е истински ВОИН. И се прибира вкъщи с цели 200 ГРОША“ (Статус във Facebook във връзка с популярна телевизионна игра, написан в официалната страница на играта.)

(2) Ив. М.: „Точният ЧОВЕК на точното място! Успех Доц. Мангърров!“ (Коментар под новина в информационен сайт, публикувана в официалната фейсбук страница на новинарския портал.)

(3) „Никога не можеш да завоюваш една Жена напълно и тя да бъде твоя изцяло. Тя си има един отделен, неин си свят, в който винаги е сама.“ (Извадка от статия в интернет блог, препечатвана в различни интернет страници⁶.)

(4) N. Sht.: „Сърце на Юнакия! <...> С момичето, което плаче усмихнато, ще си говорим за Вярата! <...> Но има СЪРЦЕ. <...>“ (Извадка от статус във Facebook.)

(5) Ек. Г.: „Не се заяждам, но не може репортерка от национална телевизия да обяснява на потомка на Васил Левски, че ПРАЗНЕНСТВАТА тази година се провеждали по различен начин заради пандемията. Добре е всички колеги /най-вече младите/ да разберат, че отбелязваме дата, свързана със смърт. Такива моменти не се празнуват, повод са за почит и размисъл.“ (Статус, препубликуван от Facebook в сайта www.lentata.com, който е оформен като журналистически коментар със заглавие „Кой „празнува“ гибелта на Васил Левски?“⁷.)

(6) ТИ ДА ВИДИШ: „Мдааа..... и къде е Киро на кирия ... а ЧЕРЕПА търси милиарди за обезщетение от РБ за тарикатлъците на КАСКЕТЯ И ТУЛУПА!!!!“ (Коментар под новина със заглавие „КПКОНПИ иска имоти от Божков и негови близки за 406 млн. лв.“⁸)

(7) D. S.: „Когато цял живот работиш ЗА тялото си и СЪС тялото си и в един момент то те предаде, става страшно. <...>“ (Част от статус във Facebook.)

---

⁶ <https://www.edna.bg/media/foto/kakva-e-istinskata-zhena-2011?p=4> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

⁷ www.lentata.com/page_20920.html (Последно посещение на страницата е направено на 20.02.2021 г.)

⁸ <https://www.dnes.bg/temida/2021/02/22/kpkonpi-iska-imoti-na-bojkov-i-negovi-blizki-za-406-mln-lv.480869,5> (Последно посещение на страницата е направено на 24.02.2021 г.)

4. Интелектуална употреба на главни букви

Най-подходящото наименование, свързано със следващата функция на главните букви в българската разговорна реч в интернет, е *интелектуална главна буква*. Тя превзема все по-големи територии и сякаш напоследък става твърде модерна сред интернет потребителите. Това е може би най-открояващата се от всички употреби на главни букви. Същевременно *интелектуалната главна буква* е и най-специфична сред останалите главни букви в интернет комуникацията, защото появата ѝ не е свързана толкова с нуждата да се намери средство, компенсиращо липсващите специфики и невъзможните за писмено пресъздаване особености на разговорната устна реч, а е предизвикана от нуждата за откриване на допълнителен инструмент за самоизява, себеизтъкване и излизане от интернет обезличаването на тези, които я употребяват. Наблюдават се няколко разновидности в използването на *интелектуалната главна буква*:

4.1. Интелектуална главна буква за посочване на допуснатата грешка

Тук става въпрос за употреба на интелектуална главна буква, с която се подчертава правописът на определена дума, когато друг потребител е допуснал правописна грешка в същата дума в своя текст. По този начин се демонстрира един вид интелектуално надмощие над опонента – хем си открил, че другият е допуснал грешка, хем показваш на него и на всички останали, че си го разкрил и за разлика от сгрешилия ти много добре знаеш какъв е правописът на тази дума. Подобни примери са следните:

(1) До Анонимен: „А пък ти инЪче си неграмотен! Не става и дума за невежеството и величието ти!!!“

Това е отговор на следния коментар:

Анонимен:

„При всяка настинка човек губи мириса и вкуса си ! Запушен му е носа и гърлото му е възпалено! Инъче другото е глупости на търкалета?!“⁹

---

⁹ <https://www.dnes.bg/koronavirus/2020/11/03/zaguba-na-vkus-i-miris-pri-80-ot-covid-zarazenite.468299,2> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

(2) Т. И.: „Д. Д. а Вие какво предлагате? По какъв начин трябва да се справят болните, дето са „сЪмички“?“ (Коментар в дискусия под новина, публикувана във Facebook.)

Това е отговор на следния коментар:

Д. Д.: „Т. Т. споделен е този пост! Не знам! Значи на мен ми беше интересно сам си болен, знаете за какво става дума! Как се грижат за себе си! Кой им носи храна! Как се справят ако са съмички! <...>“

(3) И. М.: „Спри да се Очудваш и да съжЕляваш, а вземи един правописен речник и малко понаучи правописа... либераст с либерастите! <...>“ (Коментар във Facebook, адресиран до автор на друг полемичен коментар, в който има допуснати множество правописни и пунктуационни грешки, сред които са и думите *очудващо и *съжелявам. Както този коментар, така и другият бяха премахнати от администратора на фейсбук групата, явно заради неспазване на устава ѝ.)

Интелектуална главна буква, с която се посочва допуснатата от друг неточност, се употребява в интернет и в случаи, в които се подчертава грешка, направена на друг език, различен от българския, например:

(4) К. К.: „В репортажа по БНТ в 10.30 относно мача на Кобрата. Какво се случва с тази телевизия? Репортерката патосно обяснява, че мачът бил приключил „с взаимно уважение, каквото двама боксьори от такъв ранг трябва да имат един към друг...“ А ненапудрената реалност е такава: Факт е, че се поздравиха, след което Кубрат отива в ъгъла на АЈ и му вика наперено: Remember who I am! Remember who I am! Remember who I am! Don't forget who I am!“... (бел. ред. – Помни кой съм аз! Помни кой съм аз! Не забрави кой съм аз!)“ (Статус във Facebook, препубликуван в E-vestnik.bg – Електронен вестник.)

4.2. Интелектуална главна буква за посочване на ударение

Съществува интелектуална главна буква, с която се посочва правилното ударение в конкретна дума или се отбелязва целенасочено погрешно ударение, за да бъде иронизиран, осмян ня-

кой или нещо. Понякога с тази употреба на главна буква се цели просто да се покаже правилното място на ударението или да се посочи ударението на думата, когато може да бъде сгрешена с омограф. В този смисъл въпросната функция на интелектуалната главна буква се доближава до прагматичната употреба на главни букви.

(1) R. K.: „Като чуя, че БСП имат спасителен план за рОдината, ми иде да не съм живяла, или поне следващия път да бъде без комунисти и гербаджии. <...>“ (Откъс от статус във Facebook.)

(2) D. N.: „Доброто и лошото ченге. Тоз’ филм вече сме го гледали, (Коментар под новина, публикувана във Facebook.)

(3) V. K.: „Началникът на министрите, генерал-полковник доктор на науките инженер, се изказА. Спете спокойно деца. <...>“ (Извадка от статус във Facebook.)

(4) S. L.: „Най-любимият ми съвременен ковидиански лозУнг е – „сега само от Ковид се умира, добре че затвориха онкодиспансерите и други специализирани отделения и ги направиха за Ковид“ <...>“ (Коментар във Facebook.)

(5) П. К.: „Първо:така наречения разбирач.....не е отишъл да си показва грозотиите на (там някакъв си кОнкурс) и второ:-кое по точно ти харесва в сегашната мис България <...>“ (Коментар във Facebook.)

(6) G. G.: „От известно време се замислям, че накак си гръцкия министър председател ми изглежда учЕн и образован човек. Днес се разрових и реших да споделя малка част от биографията му. <...>“ (Статус във Facebook.)

(7) В. М.: „Въпреки това нека да погледнат поне във всички справочници, навсякъде е отбелязано, че правилната форма е единствено учИлища.“¹⁰

(8) М. К.: „<...> Затова, по съвет на адвоката си, трябва със съжаление да заявя, че ще съдя всеки човек и медия, които разпространяват налудни версии по мой адрес. Но пък бях уверЕн, че делата са лесни и скучни. <...>“ (Статус във Facebook.)

---

¹⁰ <https://bntnews.bg/bg/a/uchilishcha-ili-uchilishcha-vreme-e-da-izberem-pravilnoto> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

4.3. Интелектуална главна буква за осмиване и омаловажаване на някого или нещо

Това е интелектуална главна буква в дума, която е изписана умишлено с грешка, а сгрешената буква или букви целенасочено са употребени като главни. С това авторът на изказването държи да стане ясно на всички, че много добре знае какъв е правописът на думата, но допуска грешката с умисъл и с намерение да демонстрира оригиналност, изобретателност и интелектуална мощ. Обикновено подобна употреба цели да осмее някого, да иронизира нещо и по този начин да се привлече внимание върху изказването, да му бъде придадена допълнителна оригиналност.

(1) К. Г.: „Браво Гришооо ! Ах ти хаскЮвска пумооо !!!!“ (Коментар под новина, публикувана на фейсбук страницата на www.sportal.bg. Новината е посветена на новата интимна приятелка на най-успелия български тенис играч Григор Димитров. Главната буква „Ю“ вместо „о“ в прилагателното име *хасковска* има за цел да направи препратка към подигравателното наименование Хаскьо/Хаскю вместо Хасково, с което градът бива наричан от някои хора заради това, че в него живеят и български граждани от турски и цигански произход.¹¹)

(2) Г. Г.: „<...> защо не обърнете внимание на това как носите маската, която очевидно смятате, че ви предпазва от вирОси? ...“ (Коментар във Facebook.)

(3) D.: „РеЯлнос !!“ (Статус във Facebook на известен рап певец, написан относно нова песен на популярна рап група.)

(4) P. K.: „Много жадни тия патрЕоти...“ (Статус във Facebook, отнасящ се до новина за големи злоупотреби с водните

---

¹¹ Поначало подчертаването на родното място на известните и успешите българи, когато то е различно от столицата, без това да има каквато и да е връзка със съобщаваната новина, е обикнат похват в „българския“ интернет за осмиване на личността, за която се пише, например *смядовката*, *учиндолеца*, *дупничанката*, *гълъбовката*, *горнооряховката*, *силистренката* и мн. др. Той води началото си от т.нар. жълти вестници и продължава да съществува в електронните им еквиваленти, а оттам се е разпространил и в разговорната реч в интернет.

ресурси на България от страна на т.нар. патриотични партии по време на тяхното управление на държавата.)

(5) Ал. К.: „Най добре е говЯдата, тоест сините говЯда да замълчат,млъкнете брЯ:D:D“ (Коментар във Facebook, свързан с новина от сферата на футбола в България.)

(6) С. К.: „Ми, брато, ние снимка не виждаме, а реклама на Durex (ползвай кондоми, особено като не сис игурен кво ша излезИ“ (Коментар във Facebook.)

(7) Ст. Хр.: „ЕрОдиран учён от Бедрок изчислява броя на протестиращите...“ (Статус във Facebook, отнасящ се до фотоколаж на бивш български правосъден министър.)

(8) Н. Х.: „В Понеделник ще осигурим възможност на умната кърджалийска преЦедателка на НС да докаже твърденията си, че олигарси плашат на Триото за протеста. <...>“ (Статус във Facebook, посветен на председателката на Народното събрание на България, препубликуван в редица новинарски сайтове, защото негов автор е един от членовете на т.нар. Отровно трио, което организира протести срещу властимащите.)

(9) „То бива смрад, то бива чудо – ама това на нищо не прЕлича! :D“ (Статус във фейсбук страницата „България“, посветен на публична изява на известен с противоречивото си поведение отскорошен български политик.)

(10) N. Ch.: „Той живее при мама и е на 43 и нЕма да им работи на тия за нЕкви пари...“ (Коментар във Facebook.)

(11) D. P.: „истЕнски футбол, като правителството ни“ (Коментар на спортна новина във Facebook.)

(12) R. G.: „Така е в проекта, но не се знае между първо и второ четене дИпутатите какво ще сътворят. Стискам палци да се приеме във вида в който е внесен.“ (Коментар във Facebook под новина в официалната страница на Българското национално радио.)

Някои от посочените тук примери с течение на времето се наложиха, а други са напът да се утвърдят като *интелектуални интернет клишета*. Така например думата *патриот* и всички нейни производни задължително се употребяват с изписано

сгрешно главно „Е“ вместо правилното малко „и“ от всеки уважаващ себе си интернет интелектуалец, който държи да изтъкне пред аудиторията си, че не подкрепя българските политици и техните симпатизанти, самоопределящи се като *патриоти*. Ако интернет интелектуалецът изпише думата правилно, той поема сериозния риск да бъде дамгосан, че е един от тях, един от *патриотите*.

4.4. Интелектуална главна буква в игрословие

Интелектуална главна буква и нерядко група от интелектуални главни букви се използват в отделни лексеми в изречението, за да се акцентира върху някаква игра на думи или опит за постигане на оригиналност чрез игрословие¹². Главните букви имат за цел да привлекат вниманието върху оригиналността и креативността на автора, за да не бъдат пропуснати случайно от четящите текста. Примери за тази употреба са:

(1) „Правя го за тези, на които им предстои да изтърпят на свои гръб абсурдите, които превръщат българското „здраве-

---

¹² Смесването на главни и малки букви в изписването на думи с цел да се образуват каламбури В. Бонджолова отнася към случаите на „графични оказионализми“ в медийните и рекламните текстове (Бонджолова 2007: 143–152). „Графичните оказионализми“ са резултат от „графичното словообразуване“ и могат да се изразяват освен с комбинацията между малки и главни букви в преобразуването на думите в печатните текстове също и с помощта на шрифта, на графиката (използване на чужди графемни, на препинателни знаци, на графични символи и изображения и др.) и на цветовото оформление (Бонджолова 2007: 145–176). М. Грозева привежда няколко примера, илюстриращи „словотворчество и игра на думи“, от немски и български блогове, сред които има и няколко, образувани чрез комбинация от малки и главни букви. Според авторката играта на думи и създаването на неологизми вероятно са вдъхновени от желанието на пишещите да постигнат оригиналност и да впечатлят читателите си, като по този начин привлекат вниманието им върху тяхното съобщение. Комбинацията между каламбур и употреба на малки и главни букви в изписването му според М. Грозева „веднага привлича погледа на четящия, кара го да се зачете и (евентуално) да предложи свое мнение по разискваната тема“ (Грозева 2011: 161–165).

опазване“ в живо здраве ПОГАЗВАНЕ.“ (Публикуван статус във Facebook, който е препубликуван в електронния вариант на вестник „24 часа“¹³.)

(2) Д. Д.: „СъБУДИхме се тази сутрин. Повечето от нас. Освен едно 30-годишно момче, което беше оставено да умре като куче в дома си, без да получи нито грам лекарска помощ.“ (Статус във Facebook, който е препубликуван в сайта www.lentata.com¹⁴.)

(3) „Дори не смятам да пиша за постъпката на дебилите, защото е очеИЗвадно нарушението. Къде са контролните органи?“¹⁵

(4) „Няколко дни чета правилното, интелигентно мнение на един мой Колега за друг интелигентен човек и не че не съм съгласен с това мнение, не че не искам и аз да отворят заведенията, където е работното ми място, но точно от неговата уста ми звучи меко казано ЛИЦОмерно. А лицемерието е нещото, което може да ме извади от кожата ми.“¹⁶ (Коментар в интернет на рапъра Спенс, насочен към рап изпълнителя Ицо Хазарта.)

(5) Р. А.: „То е очеВадно, не ти трябва компетентност.“ (Коментар във Facebook, в който авторът по-всяка вероятност е сгрешил мястото на интелектуалната главна буква и вместо „очевАдно“ е написал „очЕвадно“.)

(6) Д. Д.: „ЕЛИминаторът се завръща!“ (Коментар, посветен на фейсбук статуса „Дойде и моментът Ели отново да ни гостува!“.)

В редки случаи, когато в играта на думи участва абревиатура, изписваща се поначало с главни букви, за да се постигне нужният ефект, се прибегва до помощта на малките букви, например:

---

¹³ <https://www.24chasa.bg/novini/article/9183584> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

¹⁴ https://lentata.com/page_19256.html (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

¹⁵ <https://www.plovdiv24.bg/novini/plovdiv/Plovdivchanin-Totalno-skudoumie-ochheizvadno-narushenie-754439> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

¹⁶ <https://hotarena.net/spens-zatapi-hazarta-licomerno-e-da-iadesh-kiuftetata-na-gerb> (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

(7) I. P.: „Извода се налага от само себе си , внасяш си сам в каквото искаш и се отказваш от гНОИ и от УПФ , въпроса на елементарно човешко право. <...> (Коментар под статус във Facebook.)

Употреба на малки букви

1. Малки букви за пестене на време в комуникацията

Използването само на малки букви в текста не се свързва с противоположното на говоренето на висок тон, а именно шептенето, а по-скоро се обяснява със стремежа за икономия при изразяването и за пестене на време в процеса на писане, защото за изписването на главна буква се използва комбинация от бутони на клавиатурата на компютъра или на виртуалната клавиатура на телефона. Това важи особено при синхронните разговори в платформите за съобщения. В тях главните букви в началото на новите изречения се изписват автоматично, когато е поставен знак за край на предходното изречение. Когато тази функция е изключена, всяко ново изречение започва с малка буква не за друго, а за да не се губи време в написването и в изпращането на ново текстово съобщение, като по този начин не се допуска нарушаване на ритъма и последователността в комуникацията. Нерядко в подобни разговори не се употребяват и никакви препинателни знаци или ако се използват, се поставят просто някакви знаци без значение дали са правилни, или не. При работата на автоматичния коректор в някои приложения, когато се изпращат кратки съобщения в синхронна електронна комуникация, много често в текста се появяват главни букви на места, където трябва да бъдат поставени малки. Например в съобщението „купих си Бяла риза.. проверих на няколко Места ама само в мола намерих <...>“ (от Facebook Messenger). Двете думи *бяла* и *места* са изписани неправилно с главни букви, защото автоматичният коректор е разпознал наименованията като съществителните собствени имена на географски обекти – град или село Бяла и река Места.

2. Малки букви за омаловажаване

Може би най-открояващата се употреба на неправилно поставени малки букви в думи, които изискват начална главна

буква или цялостно изписване на думата с главни букви (при абривиатурите), е свързана с това да се омаловажи нещо или да се изрази неуважение, пренебрежение, дори омраза към някого. Подобни примери откриваме в следните изречения:

(1) „Говедата от лефски са оригиналните евроидиоти и тая година имат юбилей“ (Коментар под новина във фейсбук страницата на популярен спортен интернет сайт.)

(2) „Тулуза изхърля отбора на Цска благодарение на Данчо тъча хаха“ (Извадка от статус във Facebook.)

(3) „След като джуджето от Микре фалира цска на 09.09.2016 година припознавачите останали без отбор за жълти стотинки подкрепят Литекс. Днес ще се играе мач между Литекс Ловеч и Левски.“ (Коментар под новина в интернет страница¹⁷.)

(4) I. G.: „Милена ми е най достойна от всички, а най – злобни и противни са нада, мария и калоян. Не заслужават дори имената им да пиша с главни букви! Много са под ли и противни!“ (Коментар относно част от играчите в телевизионна игра, публикуван в официалната страница на предаването във Facebook.)

(5) а? (Гост): „Как така армееца роско кирилов вчера разпра и уволни най-добрия син треньор на десетилетието - Ники Митов?“ (Коментар под новина в информационен спортен сайт¹⁸. В този пример е възможно погрешно употребените малки букви да са написани с цел пестене на време в комуникацията и в по-малка степен, за да омаловажат назованото със сгрешените думи лице.)

3. По-малки от малките букви (интелектуални малки букви)

В интернет комуникацията откриваме още една интересна разновидност в употребата на малките букви. При нея в текста редом до главните и малките букви се използват още по-малки от малките букви, което се прави, за да се изрази по-силно, по-яв-

---

¹⁷ https://www.sportal.bg/bnt/ln/ln_news.php?news=747982 (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

¹⁸ https://www.sportal.bg/bnt/ln/ln_news.php?news=747982 (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

но и много по-категорично отрицателното отношение от страна на автора, насочено срещу някого или нещо. Пример за такава употреба е предизвикалото внимание в средите на българската театрална общност писмо от известния режисьор Теди Москов, адресирано до авторката на критична рецензия на негово представление Гергана Пирозова¹⁹. Писмото е изпратено в редакцията на „Капитал Light“ (www.capital.bg/light), където всъщност е публикувана критичната рецензия „Центрофугата на Теди Москов“ (Капитал Light, бр. 10, 9–15 март) от Г. Пирозова. Към своето писмо отговор Теди Москов е написал и следната бележка до редакционната колегия: „Здравейте, макар и със закъснение реших да напиша нещо като отговор на материала ви за моя Ричард Трети. Ако решите да го публикувате, моля ви да спазите начина на изписване и големината на шрифта. Стефан/Теди/Москов“.

---

¹⁹ Изказваме благодарност за откриването на този интересен пример на рядко срещаната употреба на по-малки от малките букви в интернет комуникацията на проф. д.ф.н. Ст. Буров, който насочи нашето внимание и ни предостави конкретния пример малко след провеждането на XII конференция по проблемите на устната комуникация през 2020 г. (Велико Търново, 6–7 ноември 2020 г.). Писмото на режисьора (по-точно снимка на писмото) е публикувано в страницата на почитателите на Народния театър „Иван Вазов“ във Facebook, на интернет страницата e-vestnik.bg (<https://e-vestnik.bg/17250/zasegnat-ot-kritika-tedi-moskov-otgovarya-visokomerno-sas-stranno-pismo/>, последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.), в личния персонален блог на вдъхновителката на писмото Г. Пирозова (http://gerganapirozova.blogspot.com/p/blog-page_12.html, последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.), където са публикувани снимката на писмото и целият текст на писмото, и на интернет страницата www.capital.bg, в която най-напред е публикувано писмото на режисьора като право на отговор на критичната рецензия, отпечатана на този сайт. Снимката на писмото, която включваме сред примерите в нашата статия, е от тук www.capital.bg/light/neshta/2013/04/05/2035765_pismo_ot_tedi_moskov/ (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.).

„НЕ МОЖЕШ ДА ОБХВАНЕШ НЕОБХВАТНОТО“

С този цитат от Козма Прутков поздравявам поредната критика, опитала да „обхване“ мен и Ричарда ми трети!

За нея елементарно е Ричард да се играе от комик. За МЕН, пък – от трагик! За нея, клоун- злодей е клише по Стивън Кинг. За мен, всеки който чете Стивън Кинг предизвиква подозрение. Наистина подозрително е някой да не забележи, че в спектакъла:

1. Ричард не е носител на „титлата“ КЛОУН.

2. Той е палячо.

3. Управляващ палячо.

4. Каквито са били:

Мусолини, Хитлер, Хрущов, Брежнев, Жиеков и др. Под „и др.“ разбирам „и другари“. *Исеки от горните е свързан със социализма, бил той национал- социализъм, или фашизъм!*

5. Още по- подозрително е някой да намира спектакъла ми за пародия. Джанката не е пародия на слива, а магарето- на кон!

Съвет: Метафори, като „пералня на въображението“ не са особено сполучливи.

Пояснения:

1. Абсурдът и парадоксът в МОЯ ХУМОР ги няма в хумора на „Комиците“! 2. Мая Новоселска и Самуел Финци също са в списъка на „моите“ артисти! Съвет: Трябва да се прочетат някои неща! Например- за разликата между палячо и клоун. Препоръчана литература- Федерико Фелини и Юлия Огнянова.

П.С. Цел на моите спектакли винаги е била да дразня хора от съсловие то ни.

Теди Москов *“лауреат“ на наши и международни награди*

R A
A R
D K
E

Както се вижда, авторът на текста използва главни и малки букви, но също и по-големи по размер и различни по шрифт букви от другите главни букви, когато пише думи, свързани с неговата собствена личност (*мен, моя хумор*), и много по-малки от малките букви, когато използва думи, назоваващи критичната към неговото изкуство жена (*нея, критичка*), чието име дори не е споменато в текста. Т.е. ако приемем, че стандартните главни и малки букви в писмото са неутрални, то по-големите по размер от стандартните главни и по-малките по размер от стандартните малки букви имат за цел да покажат с още едно средство в комуникацията негативното отношение на пишещия към личността, за която е предназначено посланието.

Възможно би било подобна употреба на *по-малки от малките букви* да бъде много широко застъпена в интернет комуникацията, ако нямаше технически пречки пред това. В платформите за съобщения, в коментарните рубрики в интернет сайтовете и в социалните мрежи няма опции за регулиране на размера на буквите, които да позволяват използване на по-малки от малките букви (изключение открихме единствено в някои от страниците за създаване на лични блогове). Показателно за това е също, че писмото на Теди Москов циркулира в интернет пространството основно под формата на снимка на самото писмо, за да се запази оригиналното графическо оформление, а не като оригинален текст. Под формата на написан, а не сниман текст писмото е налично в блога на театроведката, за която е предназначено²⁰, но и там графическите особености на оригинала не са предадени с абсолютна точност.

Ако се промени фактът, че към момента в интернет комуникацията не може да се пише с по-малки от малките букви чрез използването на един бутон или комбинация от повече от един, по-всяка вероятност ще се появи и широка употреба на *интелектуална малка буква*, за каквата може да бъде определена тази в писмото на режисьора до критичката му. Българското онлайн пространство се очертава като благодатна почва за различни *интелектуални нововъведения*, изразявани чрез употребата на главни и малки букви.

Изводи

Главните и малките букви в писмената разговорна реч често изпълняват функции, чрез които се запълват празноти, свързани с претворяването в писмен текст на експресивността на разговорната устна реч, която поначало се постига с помощта на интонацията, на мимиките и жестовете. Главните букви притежават повече и по-разнообразни функции в интернет комуникацията в сравнение с малките букви. Една от най-разпространените употреби на главни букви е свързана със стремежа на използващите

---

²⁰ http://gerganapirozova.blogspot.com/p/blog-page_12.html (Последно посещение на страницата е направено на 15.02.2021 г.)

ги да покажат оригиналност, креативност, по-висока според личната им самооценка езикова и обща култура в сравнение с тази на събеседниците им. Вероятно благодарение на явлението, което нарекохме *интелектуална главна буква*, много интернет потребители успяват да изпълнят желанието си да се открият от останалите и дори когато са напълно анонимни в своите интернет изяви, да се почувстват по-специални в обкръжаващата ги среда.

Употребата на малките букви е свързана преди всичко със стремежа за по-голяма динамичност и същевременно икономия в общуването в интернет. По-рядко с погрешно използваната малка буква се цели да се прояви определено отношение към някого или нещо, като обикновено това отношение е негативно. С не-правилно употребената малка вместо по-голямата, но правилна главна буква се постига омаловажаване на понятие, на личност, на събитие и пр.

Различните функции на главните и малките букви в разговорната реч в интернет показват, че за носителите на българския език употребата им е средство, с което да компенсират липсата на редица неезикови, екстралингвистични и паралингвистични компоненти, с които устната реч постига максимална експресивност и същевременно динамичност и непринуденост. На-ред с разнообразните функции на главните букви е налице и многогранно отношение към употребата им в сравнение с използването на малки букви. На изписването на всяка буква в текста като главна се гледа така, както се възприема използването на латиница вместо кирилица. Нерядко явлението е съпостави-мо за някои потребители и с допускането на груби правописни и пунктуационни грешки в текста. Малките букви в това отношение са пощадени от строгите (не)писани правила на интернет законотворците. Може би по-малкият им размер ги превръща в по-неутрални и ненаатрапчиви в сравнение с по-забележимите и дори „крещящи“, когато са една до друга, главни букви.

Тенденциите в употребата на главните и малките букви в българската разговорна писмена реч допълват добре познатите в книжовноезиковата норма функции, базирани на морфоло-

гичния, синтактичния и стилистичния принцип, и същевременно внасят напълно нови елементи в палитрата със значения на главните и малките букви, които произтичат и от някои нелингвистични особености на електронната комуникация в интернет пространството.

БИБЛИОГРАФИЯ

Бонджолова 2007: Бонджолова, В. *(Не)съществуващи думи: okazjiналното словотворчество*. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий“ // **Bondzholova 2007:** Bondzholova, V. *(Ne)sashtestvuvashiti dumi: okazionalното slovotvorchestvo*. Veliko Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy“.

Грозева 2011: Грозева, М. *Езикът в интернет*. София: Издателство Логопедичен Център Ромел // **Grozeva 2011:** Grozeva, M. *Ezikat v internet*. Sofia: Izdatelstvo Logopedichen Tsentar Romel.